

NARODNI DNEVNIK

Izbaja vsak dan opoldne, izvemal nedelje in praznike.

Mesečna naročnina: V Ljubljani in po pošti: Din 20—, inozemstvo Din 30—.

Neodvisen političen list.

UREDNIŠTVO:

SIMON GREGORČIČEVA ULICA ŠTEV. 23.

UPRAVNIŠTVO: KONGRESNI TRG ŠTEV. 3.

TELEFON ŠTEV. 552.

Rokopisi se ne vračajo. — Oglasi po tarifu.

Pisnim vprašanjem naj se priloži znamka za odgovor.

Račun pri poštnem ček. uradu štev. 13.638.

Produktivni princip.

Kakor so bili veliki kulturni in nacionalistični interesi, ki so povzročili naše osvobodilno gibanje, toda odločilne moči niso imeli nikdar, ker ta je pripadala gospodarskim. Iz carinske vojne Srbije z Avstrijo se je razvila velika vojna v letu 1914 in tudi vse naše stremljenje, da si z ujedinenjem s Hrvati in Srbi ustvarimo močno hrbtenico, je slonelo na gospodarskih motivih. Bedna in revna je bila naša dežela, ker se niso dvigala njena naravna bogastva in v tem je bil glavni vzrok našega predvojnega nezadovoljstva.

Po preobratu, ko so se v veselju zamogli vsi pojmi, smo pozabili tudi na to, da je jedro vse politike v gospodarstvu. Opajali smo se ob nacionalističnih gestih in pozabili na glavno. Tako je prišlo, da smo celih osem let uporabili samo v ustavne borbe in da se še danes nismo iz njih rešili. Pri tem pa smo zamemarjali gospodarstvo.

Tako so se nekateri silno balji za državno edinstvo in kar niso mogli dočakati trenutka, ko bi bila vsa Jugoslavija ena uniforma, a oni sami pa bi nosili generalske. Bili so zopet drugi, ki kar niso mogli skrbeti dovolj za srbsko ime in zopet drugi so mislili, da ni stvari na svetu tako važne, kakor je hrvatsko država od skrbi za srbsko ime skrb za kazalo, da so druge stvari še stokrat bolj važne. Da je n. pr. bolj ko vse državno edinstvo važno, da so državne finance v redu in da je državno gospodarstvo dobro. In življenje je dokazalo, da je bolj važno od skrbi za srbsko ime skrb za srbsko gospodarstvo, ker danes vemo, da je ves efekt te skrbi za srbsko ime ta, da je srbski kmet danes v oblasti odruhov. In bolj ko vse povesti o slavi tisočletnega hrvatskega kraljestva je bila skrb za dvig hrvatskega gospodarstva in prav tako bi morala skrb za slovensko gospodarstvo nadkrijevati vsako drugo slovensko skrb.

Z drugimi besedami: po preobratu bi smeli poznati samo eno skrb, kako dvigniti slovensko produkcijo. Kako zboljšati naše kmetije, kako povečati in zboljšati našo industrijo, kako odpreti naši trgovini nova tržišča in kako dati našemu obrtniku nove odjemalce. Samo to bi morala biti naša skrb in samo to bi bila dobra politika.

Ali te dobre politike nismo poznali in v naši politiki je vladal vsak drug princip, samo ozir na produkcijo ne. Država je videla v gospodarskih krogih samo davčni objekt, stranke so videli v gospodarskih slejih enako samo podporne člane, ki naj jim vzdržujejo strankarske aparate, široke množice pa so mislile, da je prava politična modrost v zavisti do njih, ki nekaj imajo. Pa smo tako polagoma priromali do današnjih razmer, ko leži vse gospodarstvo na tleh in ko obupujejo brezposelni, ker ne morejo najti dela ne doma in ne v tujini.

Pa razmere bodo še slabše, če ne bo na celi črti prodrli gospodarski princip. Da podamo par silno drastičnih primerov. Vlade krize zaradi ministrskih stoličkov pomenijo z gospodarskega stališča neovrgljiv deficit. Stranke, ki take krize zakrivajo, so deficitne. Kaj bi dejali o podjetniku, ki leto za letom objavlja same fiktivne bilance. Zakaj pa bi smel državni proračun imeti to hibo? Ali pa vprašanje državnih investicij! Jasno je, da smejo izvrševati, kadar je država tako revna, ko naša, samo investicije, ki bodo čim najbolj rentirale in dale čim hitreje sredstva za nove. Ampak pri nas se tega principa ne upošteva. Slovenija še danes nima zveze z mor-

Popoldanska seja skupščine.

Beograd, 4. marca. Včeraj ob 4. popoldne se je v skupščini nadaljevala debata o interpelaciji dr. Žaniča.

Juraj Demetrovič pravi, da je težišče problema, o katerem se danes vodi diskusija, v tem, ali bo obstojala enakost v naši državi ali ne bo. Iz odgovora ministra za zgradbe sem razbral, da minister noče izvesti enakosti. Takozvane deželne ceste so v resnici državne ceste. Pri nas ni deželnih in ne pokrajinskih cest, temveč so samo državne in samoupravne. Na Hrvatskem so to državne ceste in se morajo vzdrževati v breme državnega proračuna. Ako si država prizadeva, da odrine čim večji del teh cest samoupravam, potem mora dati samoupravam tudi sredstva. Omenja, da se dela na notranjem posojilu od pol milijarde dinarjev. Ako se bo to posojilo uporabilo za to, da se popravijo državne ceste, se bo dogajala pri tem največja neenakost, a to pomeni, da ne bomo na Hrvatskem nikdar prišli do dobrih cest.

Bivši minister za zgradbe Vujičić pozvame besedo in pravi: Ko sem bil minister, sem delal na tem, da bi se sprejela taka odločitev. Nadejal sem se, da bom dobil za svoje delo pohvalo, a danes vidim, da sem izganjal lisico, a izgnal volka. Dokler so bile pokrajinske uprave, so te vzdrževale take ceste, pozneje pa se za njih nihče ni brigal. Te ceste so se nekaj vzdrževale s podporo, ki jo je dajala madjarska vlada. — Dr. Žanič: Na Hrvatskem nismo nikdar imeli madjarske vlade. Vujičić: Hotel sem reči, da so bile ceste, ki jih je vzdrževala vlada v Hrvatski, in pa ceste, ki so se vzdrževale s subvencijami, katere je dajala ogrska država. Dr. Žanič: Kaka ogrska država? Vujičić: Madjarska. Dr. Žanič: Nikdar nismo živeli v madjarski državi. Vujičić: Hotel sem, da bi prešle te ceste v državno upravo in zato sem zahteval v proračunu 20 milijonov dinarjev, a te vsote nisem nikakor mogel dobiti in ostali smo pri tem, da te ceste vzdržuje država v toliko, kolikor so bile prej vzdrževane kot državne, a druge treba, da so osigurane od strani naroda. Potemtakem se ni nič izpremenilo in narod na Hrvatskem ni bolj obremenjen kakor je bil prej. Demetrovič: Na Hrvatskem je državna cesta nekaj drugega ko v drugih pokrajinah. Vujičić: Kar je šlo prej iz drugih sredstev, to se daje danes iz naše državne blagajne. Pribičević: A kar je

bilo deželno, to se je počesalo v državno blagajno. Vujičić: Da je to bilo zadovoljivo tudi za hrvaški narod, se najbolje vidi v tem, da so bili v vladi trije Hrvatje iz HSS in ne samo, da niso bili nasprotni temu, ampak so bili popolnoma zadovoljni s tako ureditvijo. A eden od ministrov iz Slovenije je kategorično zahteval, da se taka ureditev določi tudi za Slovenijo. O kuluku ima lahko vsak politik svoje mnenje, a to je pač potrebno zlo. Nesprotno dejstvo je, da nisem dovoljeval cest v enem delu države. V Sloveniji in v takozvanih prečanskih krajih imajo več cest in železnice. Neki glas: Vi ste jih pa vse upropastili.

Besedo povzame nato Neudorfer, ki pravi, da je ceste treba napraviti tam, kjer so potrebne. Ceste na Hrvatskem so se gradile dolga leta in solidno. Danes se daje gradnja cest podjetniku in ta »zaradi« v nekaj mesecih milijone. Za cestarje se zahteva, da imajo kvalifikacijo dveh razredov gimnazije, a ti niso dolžni delati. Vse ceste na Hrvatskem so izgrajene s kulukom, samo je treba, da jih država čuva. Minister za zgradbe Serbec izjavlja, da mora ostati na stališču, ki ga je zavzel v svojem zjutranjem govoru. Nato odgovarja na razne pripombe Žaniča, Bankovića, Baničića, Demetroviča in Radojevića. Banković govori v osebno pojasnilo. Nato poda Mato Jagatić tale predlog: Ugotavljajoč, da je vlada s kršitvijo člena 289 finančnega zakona za leto 1924-25 in člena 1. pravilnika od 2. junija 1924, izdanega na temelju omenjenega člena narinila narodu na Hrvatskem in v Slavoniji dolžnost kuluka in odkup kuluka v gotovini za prejšnje državne in deželne ceste, ki so se vedno vzdrževale iz državnih sredstev in da namerava to narodu še nadalje vsiliti, preide narodna skupščina na dnevni red.

Član SLS Josip Škoberna pa predlaga sledeči prehod na dnevni red: Po zaslišanju odgovora ministra za zgradbe na interpelacijo dr. Žaniča in tovarišev preide narodna skupščina na dnevni red. Minister za zgradbe izjavlja, da sprejme predlog Josipa Škoberneteta, nakar se začne glasovanje. Ta predlog je bil sprejet z večino glasov. Seja je bila zaključena ob 7., prihodnja pa je odrejena za danes ob 10. popoldne. Na dnevnem redu je nadaljevanje debate o proračunu. Danes bosta govorila dr. Šuperina in Rudé Baničić.

čim stališče, da ostane še nadalje minister.

DR. BALTIČ IN DR. PIRKMAJER ODSTAVLJENA.

Današnji »Slovenec« poroča, da je bil včeraj podpisan ukaz, s katerim se imenujeta: dr. Vedopivec za velikega župana ljubljanske, dr. Schaubach pa za velikega župana mariborske oblasti.

IZDELUJE SE NOV UNIVERZITETNI ZAKON.

Beograd, 4. marca. Minister prosvete izdeluje definitivno besedilo zakona o vseučiliščih.

cipu in da je še bolj draga, skrbje razne pristojbine za intervencije. Samo gospodarski princip bi moral ubiti korupcijo.

Ne udajamo se tej visoki misli, da bi mogel gospodarski princip zmagati že jutri in na vsej črti. Pač pa vemo, da bi bili njegovi zmagi znatno bližji, če bi gospodarski krogi služili le svojim ne pa strankarskim interesom. In mislimo, da ne pretiravamo, če rečemo, da je tu ključ rešitve.

Opozicija se združuje radi volilnega mandata.

Beograd, 4. marca. O pogajanjih, ki se vodijo te dni med poedinimi opozicijskimi skupinami se doznava tole: Pretnje z volilno vlado, ki jo je opozicija javno čula od Uzunovića in tudi od SLS, opozicija ne more sprejeti ravnodušno, ker ne more dopustiti, da bi volitve izvedel Boža Maksimović. Slik med opozicijskimi skupinami teži za tem, da se izgladijo zapreke med demokrasko zajednico, radióveci in samostojnimi demokrati in da se ustvari baza za delo. Cilj tega sodelovanja naj bi bil, onemogočiti volilno vlado Uzunovića in pa pokazati, da obstoji razen radikalov in druge skupine še grupacija, ki se mora v prvi vrsti upoštevati pri eventualni volitvah. Ta kombinacija bi mogla biti sposobna tudi za poznejši delovni program. Ako bi pa vendarle prišlo do volitev z Božo Maksimovićem, potem bo opozicija uporabila tudi ostrejša sredstva.

SAMOSTOJNI DEMOKRATI NE PODPIŠEJO DAVIDOVIČEVSKE OBTOŽBE PROTI MAKSIMOVIČU.

Beograd, 4. marca. ¶ parlamentarnih krogih se je včeraj mnogo diskutiralo o stališču samostojnih demokratov napram obtožbi, ki jo pripravlja demokraska zajednica. Demokraska zajednica si prizadeva, da zbere za obtožbo več ko 50 podpisov in se je tudi obrnila do samostojnih demokratov, ki pa se v tem pogledu ne strinjajo. Izjavili so da te obtožbe ne bodo podpisali, ker je sestavljena samo s stališča Demokrasko zajednice. Četudi pa te obtožbe ne podpišejo, izjavljajo vendarle, da bodo ob priliki pretresa nastopali tako, kakor so to storili o priliki obtožbe HSS, da bodo namreč glasovali proti vladnemu predlogu za prosti prehod na dnevni red.

Ta nastop samostojnih demokratov je izzval senzacijo. Doznava se, da se je v neki radikalni centruša skušal razgovarjati s Pribičevićem o tem, da bi se samostojni demokrati dali zvabiti v vlado. To prizadevanje radikalnega centruša je sledilo zaradi tega, ker centrušaši jasno uvidevajo, da današnja vlada ne more uspešno funkcionirati v narodni skupščini.

O dr. Nikiću se doznava, da se je odločil ostati na svojem dosedanjem nevtalnem stališču. Uzunović ni včeraj šel iz svojega stanovanja, istotako ne Marko Tričković. Edino Boža Maksimović je prišel zvečer v parlament in se je tam razgovarjal s svojimi prijatelji.

ST. RADIĆ O PROGRAMU ZAGREBSKE OBLASTNE SKUPŠČINE.

Zagreb, 4. marca. Včeraj je podal Stjepan Radić obširno izjavo o programu dela zagrebske oblasti, ki namerava zgraditi železnico do Plitvičkih jezer. Razmišlja se tudi o železnici med Senjem in Bihaćem. Ni moči misliti na to, da bi se Zagreb izločil iz oblasti, ker Zagreb ne more biti brez oblasti.

KANTONSKA ARMADA NAPADLA NANKING.

Šangaj, 4. marca. Kantonska vojska je nenadoma izvedla koncentričen napad na Nanking, da na ta način prepreči zvezo med Šangajem in Santungom. Šangaj je pri tem puščen ob strani. Tej akciji Kantoncev se v političnih krogih pripisuje velika važnost, ker po informacijah nameravajo Kantonci po zasedbi Nankinga stopiti v pogajanja s severno Kitajsko, da ustvarijo z njo sporazum in s skupno akcijo osvobodijo Kitajsko.

Žalostno poglavje o Gosposvetskem polju.

K razpravam o sporazumu s Nemci.

Ker sem že pri koroskem vprašanju, naj dodam še nekaj besed v odgovor na tretji članek g. svetnika A. Lajovca v »Jutru«, 17. t. m. Najpoprej se moram malce zavarovati proti preljubezavnevu poklonu, češ, da si od same pobožnosti zamaknjenosti nad Morocuttijevimi iskrenimi gesli ne vem več pomagati in da mi je kdo ve kako imponiralo to, kar je pisal Morocutti edino zato, ker je to bil Nemec. Kakor vidim, me rodoljubni gospod svetnik prav nič ne pozna od prave strani in po delu vse more preteklosti. Prav zato mi moram reči, da sem pisal v povsem enakem smislu in v smislu panevropskega ideala veliko prej nega sem kaj vedel o dr. Morocuttiju. Kar sem pisal odgovarja mojemu globokemu prepričanju in poznanju današnjega položaja v Evropi.

Gospod svetnik Lajovic nam v tem svojem tretjem članku razvija naravnost strašne nazore. V nujnem interesu vseh naših trpinov moram prosti njega in vse enako misleče: za Boga, ne uničujte vsega našega dela za boljše bodočnost najbednejših bratov. Strašno je, da moram čitati na vse boje za naše manjšine takole zavrnitev:

»Dokler je namreč pravo jedro miselnosti naših Nemcev in tudi Morocuttijeve miselnosti: imperijalistični nemški nacionalizem, in iz tega izvira (1) zaničevanje našega naroda, ozirama, v najmilejšem slučaju, desinteresanost na ugodni usodi tega naroda, toliko časa moramo prisiljeni sklepati, da se Vaš (t. j. Morocuttija in Nemcev) interes za naše slovenske manjšine v tujih državah neha v tistem trenutku, čim smo mi Vas v naši državi popolnoma zadovoljili. Torej je naš interes, da vam ne damo prav nobenih koncesij, ker le s tem Vas obdržimo v akciji tudi za naše majoritete itd.«

Ali gospod svetnik resno misli, da bi se dal nemški narod vprezati v voz tudi za naše manjšine na ta način, da Nemci v Jugoslaviji ne dobe nikakih koncesij? Ali ni oni drugi način bolj gotov, da sklenemo med seboj pakti popolnega sporazuma in prijateljstva? Z odpravljenim spornim poljem med nami je dobljena tudi platforma za vse ostalo delo, ki nas oboje še čaka in pri katerem bi drug drugega jako uspešno podpirali. Ali g. La-

jovic ne pretresa zona strahu, kaj bi bilo tedaj, ako bi Nemci sami našli drugačna pota za rešitev svojih sporov... in bi rekli: zdaj pa piskamo na vas vse skupaj, mi si bomo že sami pomagali! Ali bi mogli mi kdaj tako govoriti? In ali ni bolj verjetno, da Nemci sami rešijo svoja vprašanja, tako ali tako, kakor pa da bi mi sami rešili le eno naših težkih vprašanj?

Gospod svetnik Lajovic ima pa še eno prav tehtno zahtevo od Nemcev, predno se spusti z njimi v razgovore; on zahteva, da se morajo Nemci odpovedati imperialističnemu nacionalizmu. — Za boga, saj bi se nam noprilo že, prav veliko odpovedati, ako napravijo z nami sporazum, ki bi bil tudi za nas enako ugoden. Več od njih ne zahtevamo in tudi ne spada v okvir našega vprašanja.

Gospod dr. Oblak zahteva celo razčiščenje poljskega vprašanja, predno se približamo ni Nemčiji. Eto dokaz, kam vse mi revni Slovenci vrtkamo svoje nosove, kaj vse nas skrbi in peče. Kdo za vruga se za nas briga. Saj so nas v vseh naših bridkosti zapustili celo bratje Čehi, s katerimi smo leta 1918 v maju sklepali vernoost za vernoost ob slovenski lipi na Vaclavskem náměstí. Nemci in Poljaki opravijo že tudi brez nas, mi imamo sami dovolj bridkosti in težav. Sicer ne pozabljam, da je Nemcev na Poljskem čez dva milijona, dočim je Poljakov le okroglo 200.000 na Nemškem. Kaj za vruga naj bodo tisti Mazuri na Pruskem predpogoj za ureditev naše koroske revščine?! Ali je še kaj pameti pri nas, da ne bomo tako po nepotrebnem iskali ovir v delu za boljše bodočnost našega revnega naroda? Boj proti nemškemu imperijalizmu pa prepustimo močnejšim in tistim, ki morejo to opraviti brez škode za svoje zatirane brate.

Polemika obeh imenovanih gospodov je dostojno po obliki in more le pripomoči k razčiščenju vseh spornih misli med nami. Zato oba gospoda nujno prosim, da pri sedanjih obliki tudi ostane in da skušamo povsem lojalno doseči med nami sporazum v tem, kaj in kako hočemo sporazum z Nemci. Jaz sem po svoje storil, kar mi je velevala duša in pamet. Pojdi in stori tudi Ti tako. A. G.

Zakaj sem postal zemljoradnik?

Pod tem naslovom je objavil Milan Pribičević v »Politiki« zanimiv članek.

Uvodoma poroča nekatere klevete samostojno demokratskega časopisa, nato pa preide na bistvo vprašanja.

Milan Pribičević pravi, da je bil vedno na istem terenu in da je bil vedno sebi in svojim idealom zvest. Vedno je bil za njega glavni problem: kmet in vas. Da dvigne kmeta, zato se je boril za nacionalno svobodo našega naroda in že kot mlad oficir je napisal l. 1912 v »Sobranu« feljton: Naš kmet — naš brat. Vsi predvojni socialni revolucionarji so bili polni stremljenja, la dvignejo kmeta in njegov položaj. Ko je vstopil v demokratsko stranko je vsled tega tudi ustanovil »Seljačka veća«, da dvigne kmečko prosveto.

Ko je videl Milan Pribičević vse težko stanje kmeta pa je postal zemljoradnik. Kmet daje državi največ, prejema pa od nje najmanj. In danes je kmet v tako težkem stanju, da tudi pri največjem varčevanju in največji previdnosti ne more kriti vseh izdatkov. Zato se srbski kmet zadolžuje in sicer na menice, ker drugega kredita ne dobi. Za ta kredit pa mora plačevati oduševske obresti.

Kmet ni gospodar svoje produkcije. Cene njegovim produktom narekujejo v mestu, ravno tako pa mu diktirajo v mestu cene za vse izdelke, ki jih rabi. Se vedno se gleda na kmeta od zgoraj dol. Treba pa je, da bo

kmet gospodar in da mu bo inteligenca le služila. Kajti naša država je država zemljoradnikov in v tem je naša nacionalnost.

Milan Pribičević pa je šel ravno med zemljoradnike zato, ker so ti edina stranka, ki služijo samo kmetu. To kmet čuti in zato je dobila zemljoradniška stranka 170.000 glasov, pa čeprav nima časopisa, je skoraj brez organizacije in brez vseh sredstev. Danes je gospodarska kriza na deželi naravnost strašna in dunes čuti kmet bolj kot kdajkoli potrebo zemljoradniške stranke. In njega so njegovi kmečki sosede naravnost silili, da vstopi v zemljoradniško stranko.

Nato govori Milan Pribičević o neresnih občutkih na naslov Joce Jovanovića. Nato preide na občute, da gre z Radićem. Milan Pribičević pravi, da je za to, da se združijo vsi slovenski, hrvaški in srbski kmetje, da pa čas še ni za to dozorel in da je zato najbolje, da vsakdo skrbi za kmečki polket med lastnim narodom.

Končno povdarja Milan Pribičević, da je neresnica, da bi hotel zapustiti zemljo, temveč se vrača nazaj na svoje posestvo na Koroskem polju. Najtežje delo je kmečko delo, toda zemlja ima to čudno moč, da je nihče ne more nehati ljubiti, kdor jo je enkrat vzljubil. In on jo danes ljubi.

Treba reči, da je ideologija Milana Pribičevića jasna in dosledna. In zemljoradniki niso izgubili, ko so ga pridobili!

Politične vesti.

— Včerajšnja seja skupštine se je pričela kmalu po 10. uri. Po absolutiranju običajnih formalnosti je prešla skupščina takoj na dnevni red: na razpravo obeh interpelacij posl. Zanič. Ta je interpeliral ministra za javna dela zaradi slabih cest na Hrvaškem in zaradi kuluka. Ko sta bili obe interpelaciji prečitani, je odgovarjal interpelantu mi-

naister dr. Sernec. Povdarjal je, da so na Hrvaškem bile do preobrata državne in deželne ceste. Po preobratu pa je prevzela država tudi deželne ceste. Eno ko druge pa so bile v silno slabem stanju. Ker ni bilo denarja za popravilo cest, je vlada na podlagi finančnega zakona iz l. 1923. sklenila, da se popravljajo državne ceste z državnimi sred-

stvi, dočim naj bi se deželne popravile s pomočjo kuluka. Pozneje pa se je odpravil kuluk in ceste se niso zadostno popravile. — Interpelant dr. Zanič se z odgovorom ministra ni zadovoljil. Povdarjal je, da smejo kuluk odrediti samo samoupravne oblasti, ne pa vlada. Zlasti ostro pa je grajal posl. Zanič, da se denar, ki je bil s kulukom prihranjen ni porabil za ceste, temveč je bil porabljen v druge svrhe. Za dr. Zaničem so govorili še poslanci Banković, Bečinić in drugi, nakar je bila dopoldanska seja zaključena. Glasovanje o interpelaciji se je vršilo na popoldanski seji.

— Pismo posl. Dragovića. V »Politiki« je objavil posl. Milutin Dragović, ki je že od leta 1908 neprestano poslanec, kakor sam ponosno poudarja, na predsednika radikalnega kluba Ilijo Mihajlovića odprto pismo. V tem pismu pravi, da so zavladale v radikalnem klubu naevzdržljive razmere. Zato zahteva Dragović, da se skljuje seja kluba, ker upa, da je še vedno v radikalni stranki zadosti sposobnih mož, ki bi mogli narediti red. Nadalje zahteva Dragović, da se izvolijo glavni odbor stranke. Če ne bi teh dveh njegovih zahtev predsednik kluba izpolnil, potem bi Dragović izstopil ne samo iz radikalnega kluba, temveč tudi iz rad. stranke.

— Izjava posl. Dragovića je zlasti v opozicijskih krogih močno učinkovala in nekateri listi so komentirali izjavo že kot začetek konca radikalne stranke. Nesporno je, da je Dragovića izjava nov dokaz o težkih nesoglasjih v radikalni stranki, vendar pa so nade opozicije pretirane, ker radikali tudi sami dobro vedo, da so močni le, če so ujedinjeni.

— Čehoslovaška upravna reforma zadeva na vedno nove težkoče. V splošnem se more njen efekt označiti takole: Nemci pravijo, da koristi Čehom, Čehi pa pravijo, da koristi Nemcem. Nikogar pa ne zadovoljuje. Sedaj so pričeli atakovati proti njej še Slovaki in je zato vedno bolj dvomljivo, če je bo sploh mogoče izvesti.

— Demonstracije angleških rudarjev proti Baldwinu. V sredo so dali angleški rudarji duška svoji nevolji nad Baldwinovo vlado, ki je zakrivila, da generalna stavka ni uspešna. Ministrski predsednik Baldwin je obiskal s svojo ženo Ebbwale, kjer se je pripetila velika rudniška katastrofa. Ko je vozil avtomobil mimo vhoda na šaht, so rudarji sprejeli Baldwinu s grozličnimi klici. Množica je grojila, da napade ministrov avtomobil. Napad je preprečila šele policija.

— Boredin o Kitajski. V svoji knjigi v »Nemirna Azija« pripoveduje Arthur Holidischer o sestanku, ki ga je imel z Boredinom, sedanjim prvim svetovalecem Kantonske vlade. Holidischerju je Boredin takole označil Kitajca in njegove odnose do komunizma: Samoumevno razume Kitajec pod komunizmom nekaj drugega ko Rus ali pa prednobraženi proletarec zapadnih dežel. Za Kitajca pomeni zaenkrat komunizem: spodobna in čista vlada (pravzaprav prastara misel, toda pravilna), poenostavljenje finančnega aparata — vse davke bo pobirala le ena vlada, ne pa še od vsakovrstnih generalov, kakor sedaj, kajti dokler ni tu enotne vlade, bodo imele banke v Hongkongu še vedno prvo besedo na jugu Kitajske; najbolj primitivno zboljšanje gospodarstva je za Kitajca že »komunizem«; z reformami te vrste se more najuspešneje služiti ideji. Vso finančno upravo treba dati nazaj v kitajske roke. Obenem s kontrolo carin je v tem gospodarska podlaga kitajske osvobodilne vojske. Boj proti imperijalizmu in za svetovno revolucijo se giblje v tej smeri... — Nato je govoril Boredin o velikem vplivu Rusije na Kitajsko omladino, ki se ravna čisto po navodilih sovjetov in ki tudi pričakuje, da jo Rusija vodi. — Razvoj Kitajske pa je označil Boredin takole: Kitajski nacionalni pokret je v glavnem preživel pet dob. Prva doba sega v leto 1894. Nje program je bil: reforma notranje uprave; uvedba modernega prosvetnega programa in odstranitev potratne cesarice. Druga doba v letu 1896: agitacija proti krščanstvu, to je proti tujcem, roparjem, ki so hoteli kolonizirati Kitajsko. Tretja doba leta 1912: odprava monarhije, proglašenje republike po dr. Sun-Jat-Senu, izgradnja republike. Četrta doba l. 1919: splošno civilno-zatorično gibanje, socializem. In končno peto, sedanja doba, ki se je začela leta 1924. Ta je naperjena proti imperijalizmu in kapitalizmu ter pripravila odpravo vseh pogodb, ki so sklenjene z imperialističnimi silami. S tem pa pripravila ta doba tudi svetovno revolucijo.

— Kitajska je enotna v boju proti tujcem. Kakor poročajo iz Fokja, je prišlo med voditelji severne in južne kitajske armade do sporazuma. Dobro informirani japonski politični, vojaški in trgovski krogi so mnenja, da pomenja bojni položaj, zlasti pa mir, ki vlada sedaj na bojiščih, sporazum med Čangoolinom in Sunom. Oba se bosta najbrže združila, da pokazeta, da je tuje vmešavanje za varstvo tujih koncesij nepotrebno. Poročila iz Sangaja pa trdijo, da sta voditelja severne in južne kantonske armade sklenila, da preneta boljše iz Sangajskega ozemlja za 150 milj proti vzhodu na bregove jezera Taiho. Medtem pa je nastala med nacionalisti v Hankaunu resna kriza. General Čangkašak numerava namreč odstraniti Borodina iz strankinega svetovalestva. Proti temu so Borodinovi pristaši priredili protidemonstracijo in agitirajo sedaj za odstranitev generala Čangkašeka. Maršal Sun je utrpel znatno izgubo z dezertacijo enega svojih generalov. General Mangšang, poveljnik Sunovih čet na južnozgodnjem meji Sangaja je prešel v Kantoncem. Ta dogodek bo najbrže imel ve like posledice med severno armado.

— Ameriške sile v Sangaju. Za poveljnika 2500 most ameriške mornariške infanterije, ki se nahaja pred Sangajem, je bil imenovan general Butler. Zunanjemu odboru parlamenta je ameriška vlada uradno sporočila, da ni sklenila nobenega tajnega dogovora z drugimi veleilami v svrhu skupnega vojaškega nastopa proti Kitajski. — Ameriški vojak so razorožili sto kitajskih vojakov, ki so se sedli parnik, ki je bil last Standard Oil Company-je.

— Volitve v sovjetski Rusiji. V ruskih obratih se dnevno vrše volitve v moskovske sovjete. Številni sovjetski voditelji obiskujejo velika delavka zborovanja in odgovarjajo na številna vprašanja o mednarodnem položaju, o znižanju cen, o kitajskih dogodkih itd. Moskovske volilne shode je obiskalo 90 odstotkov volilnih upravičencev. V različnih sovjete je bilo izvoljenih povprečno 60 odstotkov volilnih upravičencev. V Leningradu je bilo izvoljenih 1862 poslancev in 1050 namestnikov, med temi 1641 komunistov in 185 komsomolcev. Število izvoljenih žensk je 722, delavev pa 1114. Volina udeležba znaša približno 93 odstotkov.

— Boj med Anglijo in Rusijo. Časopisi poročajo, da je angleška vlada irrdno odločena, da prekine z Rusijo ne samo trgovinske, temveč tudi diplomatske stike. Vendar pa hoče Velika Britanija najprej likvidirati konflikt s Kitajsko in nato obratovati s sovjeti. Velika Britanija hoče ustanoviti splošno protiboljševistično fronto. Italija je za to fronto že pridobila in njena naloga je, da pritiska na Turčijo, če bi ta hotela podpirati Rusijo. Silno se trudi angleška diplomacija, da bi za svoje načrte pridobila tudi Nemčijo. Baje ji ponuja za nastop proti sovjetom nekatere kolonije. Težava pa je v nemško-poljskem nasprotstvu, ki žene Nemčijo skoraj avtomatično na stran Rusije. — Angleška diplomacija računa nadalje s tem, da so Mednarodna, Bolgarska in Rumunjska že čisto pridobljene za angleško akcijo proti Sovjetom.

ŠTEVILO NEMCEV NA ČEHOSLOVAŠKEM STALNO PADA.

V uvodniku »Sudetendeutsche Tageszeitung« objavlja dr. Oberschnell statistične podatke o narodnostnih odnošjih na Čehoslovaškem.

Po teh potaktih je bilo Nemcev na Češkem:

leta 1880	2.054.000
leta 1890	2.159.000
leta 1900	2.337.000
leta 1910	2.468.000
leta 1920	2.171.000

Na Moravskem je bilo Nemcev leta 1880 220.000, leta 1910 celo 719.000, a leta 1921 že samo 544.000.

Enako je padlo število Nemcev v Šleziji od 269.000 l. 1880 na 245.000 v letu 1921.

Število Čehov pa je v istem času naraslo na Češkem takole: l. 1880 3.470.000, l. 1890 3.644.000, l. 1900 3.930.000, l. 1910 4.242.000 in l. 1921 4.376.000.

Na Moravskem so Čehi narasli od 1.507.000 v l. 1800 na 2.041.000 v letu 1922.

V Šleziji pa so narasli Čehi od 126.000 na 257.000.

Leta 1890 je bilo Nemcev še 35,9 odstotkov, leta 1921 pa samo še 30,3 odstotkov.

Na Slovaškem so padli Madjari za 326.000 duš, Slovaki pa so narasli za 343.000.

Vojna je torej narodnostne odnose na Čehoslovaškem temeljito izpremenila.

Ch. Lucieto:

70

Spomini francoskega vojnega detektiva.

44. poglavje.

Nova špijonažna zadeva v Nantesu.

Čeprav je bila Irma Staub ena najnevarnejših špijonk, se ji vendar ni posrečilo stalno naseliti se v Franciji, kajti preostro smo jo nadzirali.

Zato so pa prihajale k nam druge ženske, ki so večkrat zanjo delovale, ki pa niso bile niti tako drzne, niti tako spretno kot ona, a kljub temu zelo nevarne.

Irma Staub so marsikatera ženske posnemale in ona ni bila nikakor edina ženska, ki je izvrševala ta nizkotni posel.

Nemški špijonažni urad je pošiljal v Francijo celo vrsto žensk; tako jih je nekaj časa kar mrgolelo v Nantesu in St. Nazairu, ko ste ti dve pristanišči postali britanski bazi za izkrcavanje.

Nekatere so javno kazale, da so demimondke, in tudi te so bile zelo nevarne, kajti če so bile spretno, so lahko zvedle od svojih ljubimcev stvari, kojih važnost skoraj gotovo niso znale ceniti, ki so jih pa drugi, boljše informirani ljudje izkoriščali.

Druge so si poiskale službe kot guvernante, delavke v pristanišču ali pa trgovske službe, in sicer pri tverdih, kjer so čim lažje prihajale v stik z angleškimi vojaki, ali pa z izkrcanimi mornarji.

Gotovo je, da je bila po informacijah, poslanih po teh ženskah, marsikatera ladja torpedirana, in Nemci so potem njih od dne do dne vedeli, katere ladje so prihajale in odhajale v naših pristaniščih in kateri polki, koliko mož in topov je bilo izkrcanih. Zvedele so te ženske, če so bile spretno, celo na kateri odsek fronte odhajajo izkrcani britanski polki.

Neki dan sem imel lepo priliko, opazovati tak slučaj.

Sedel sem s prijateljem na terasi kavarne na Place Graslin. K sosedni mizi sta sedla dva angleška štabna oficirja v družbi lepe dame. Iz začetka so se pogovarjali o stvareh, ki me niso nič zanimalo, potem sem pa naenkrat postal pozoren na njih pogovor.

Na vprašanje, ki ga je stavila »dama«, je izjavil eden oficirjev:

— Res je, draga moja, da odpotujem v ponedeljek proti severu.

— Proti severu? je vprašala »dama«. To ne pove ničesar, povejte mi rajši, kam naj vam pošiljam svoja pisma?

Oficir, ki je moral biti v tem oziru zelo naiven

človek, je potegnil iz svojega žepa beležnico, pogledal vanjo in slednjič dejal:

— Počakajte, vam bom takoj povedal. V torek zjutraj bomo v Le Bourgetu. Opoldan se odpeljemo naprej in dospemo zvečer v Amiens. Od tam naprej nas bodo razpostavili, da podpiramo našo N...sko divizijo med Béthunom in Arrasom.

Potem je zaprl svojo beležnico in dejal:

— Skratka, pošite mi na kolodvor Mondicourt-Pas, odkoder mi bo naša vojna pošta že naprej poslala vaše pismo...

Pri moji veri, točnejših podatkov ta ženska res ne bi bila mogla dobiti. Bil sem v svoji notranjosti ves divji na tega oficirja, kojega nepredvidnost je res presejala vse meje.

Zenščina si je med tem zabeležila podatke, katere je bil dal oficir, v svojo beležnico. Potem je nadaljevala svoj pogovor z oficirjema in počasi iztrgala list iz beležnice ter ga utaknila v podlago za pisanje, ki je slučajno ležalo na tisti mizi.

Oficirja nista ničesar videla, nasprotno je pa moral to opaziti starejši gospod nekaj miz bolj daleč, ki je že ves čas postrani fiksiral mlado ženo. Ko je videl kaj je storila, ji je prijazno prikimal z očmi.

(Nadaljevanje prth.)

Dnevne vesti.

ENAKOST.

Neki londonski časopis je objavil senzacijsko vest o našem nagem človeku, ki je sedaj poleg krapinskega človeka najmarkantnejša osebnost v naši državi. Ta londonski časopis trdi, da je pretepeni Jovan Ristić — Hrvat. »Ljubljanka« citira poročilo tega časopisa in pravi: »Ni on edini. On je samo primer. Primer, kako imamo širom sveta same močne prijatelje. Pohrvatili so Jovana Ristića, da pokažejo srbski teror nad Hrvati. In čudno, da niso naša pristojna poslaštva demantirala tako potvorne vesti o našem človeku in obvestile inozemstvo, da so v naši državi Srbi in Hrvati v bitanju enakopravni...«

— **Nove tarife za osebni promet na železnicah.** V prometnem ministertvu je izdelan načrt za nove tarife za osebni promet na železnicah. Nove tarife imajo stopiti v veljavo meseca junija ali julija.

— **Mestni grbi.** Svoječasno je notranje ministertvo prepravilo občinam vporabo lastnih grbov. Občine so se pritožile na Državni svet, ki je te dni odlok notranjega ministertva razveljavil.

— **Malenkosten kredit za brezposelne.** Državna borza dela v Ljubljani je prejela od Ministrstva socialne politike znesek 20.000 dinarjev za brezposelne podpre, ki se imajo razdeliti do 1. aprila t. l. Od tega zneska je že nekaj razdeljenega. Znesek je namenjen za ljubljansko oblast. Podpre se more namenovati in onim, ki so brezposelni in ki so vpisani kot taki najmanj 10 dni pri Državni borzi dela v Ljubljani. Vsak prosilec mora spisati prošnjo, v kateri navede gospodarski položaj in število družinskih članov in koliko časa je brez dela in ali je brez premoženja ter druge tehtne razloge, ki mu otežujejo existenco. Prošnjo potrdi županstvo in v predmetu družinskih članov pristojni županski uradi.

— **Kredit za vojašnice kraljeve garde.** Za dograjanje par novih objektov na kompleksu vojašnice kraljeve garde v Beogradu je bil odobren kredit 2.400.000 Din.

— **Upokojitev nad 200 učiteljev.** Na predlog prosvetnega ministra Velja Veljkovića je podpisal kraj več ukazov, s katerimi je upokojenih v vsej državi nad 200 učiteljev in učiteljic. Upokojene so učiteljske moči, ki so zaprosile same za upokojitev in one, ki so dovršile svoja službena leta. Te upokojitve so se izvršile sedaj zato, da bi pričeli dobivati vsi ti upokojenci svoje redne službene dohodke z dnem, ko stopi v veljavo novi budžet.

— **Poprava pristanišče v Dalmaciji.** Ministrstvo za javna dela bo odobrilo te dni direktiji pomorskega prometa poseben kredit za popravo pristanišč dalmatinskih otokov. Vsa ta dela bodo vršile pristojne gradbene sekcije.

— **Z zagrebške univerze.** Redna profesorja zagrebške univerze dr. Artur Gavazzi in dr. Vinko Kriškovića sta upokojena. Dosedanja adjunkt veterinarske fakultete dr. Vinko Marchino je imenovan za docenta.

— **Iz politične službe.** Okrajni glavar za ljubljansko oklico Stanko Mašič je imenovan za tajnika v ministertvu za notranje zadeve. Okrajni glavar v Novem mestu Raimund Svetek je premeščen v Ljubljano.

— **Iz finančne službe.** Za inspektorja finančne kontrole v Kranju je imenovan Leon Köstl. — Premeščena sta inspektorja finančne kontrole Fran Golob iz Beograda v Ljubljano in Aleksander Cibaš iz Celja v Zagreb. — Upokojena sta: Fran Habjan, inspektor finančne kontrole v Ljubljani ter Josip Ogorelec, inspektor finančne kontrole v Celju.

— **Iz železniške službe.** Za šefa administrativno-pravnega oddelka v ministertvu obrambne službe je imenovan Gojko Mudrinič, šef tehničnega oddelka, k stavbnemu oddelku generalne direktorije je premeščen sedanji šef konstruktivnega oddelka gradbenega oddelka v Ljubljani Emil Krič, k železniški direktoriji v Subotici uradnika ljubljanske direktorije Rudolf Fistar in Ivan Mrak; za postajateljndolfa v Vinkovcih je imenovan dosedanji postajatelj v Zalogu Fran Škof; za šefa skladišča v Novem Sadu uradnik ljubljanske direktorije Franc Lupša; v kurilnico v Vinkovcih je premeščen iz ljubljanske kurilnice Jakob Smrtnik; v kurilnico Vršec iz ljubljanske kurilnice Franjo Čepelnik, v kurilnico Ledvinek; za šefa skladišča na mariborskem glavnem kolodvoru je imenovan dosedanji uradnik strojnega oddelka ljubljanske direktorije Ivan Kitak.

— **Promocija.** Včeraj je bil promoviran na filozofski fakulteti ljubljanske univerze za doktorja filozofije absolvirani filozof Ivan Rakovec.

— **Sovjetska vlada kupuje trgovske parnike.** Iz Moskve poročajo: Komisariat za promet je naročil in inozemstvu sedem velikih trgovskih parnikov, ki bodo vršili službo na Crnem morju. Eden od parnikov bo imel kapaciteto 400.000 pudov (1 pud je 16 kg).

— **Izdaja novih novčanic na Poljskem.** Poljska državna banka je izdala v promet nove novčance po 50 zlotih. Dosedanje novčance po 50 zlotih so bile vzete iz prometa. V kratkem se izdajo tudi nove novčance po 20 in 5 zlotih. Izdajo novih novčanic je povzročilo dejstvo, da se je nahajalo v prometu izredno mnogo falzifikatov.

— **Radio-postaja v severni Sibiriji.** V severnosibirskem mestu Jensejski se gradi radio-postaja, ki bo vezala najbolj oddaljene severne kraje s Krasnojarskom.

— **Rabindranat Tagore poseti Rusijo.** Kot poročajo iz Leningrada, poseti Rabindranat Tagore sredi meseca maja sovjetsko Rusijo.

— **Bivši meksikanski minister obsojen.** Kakor poročajo iz Los Angelosa, je bil obsojen general Estrada, bivši meksikanski voj-

ni minister, na 21 mesecev zapora in 50.000 dolarjev globe, ker se je pregrešil proti ameriškemu zakonu o nevtralnosti in ker je pripravil revolucijo proti Mehiki na teritoriju Združenih držav.

— **Številnih zločinov obdolžen poljski general bo izpuščen iz zapora.** Iz Varšave poročajo: Nedavno je bilo upokojenih na Poljskem okoli 30 generalov, med njimi tudi iz povojnih bojev pri Lvovu znani Rozvadowski. O generalu Rozvadowskem se trdi, da je bombardiral bolnice, privatne hiše itd. Za to je bil aretiran. Ker je bil sedaj upokojen, se doznava, da bo postopano proti njemu ustavljeno ter bo iz zapora izpuščen.

— **Drzen roparski napad pri belem dnevu v Zagrebu.** 14 letna dijakinja liceja v Zagrebu Narcisa Oršanić je inkasirala te dni v banki 1000 Din. Novčanic je vtaknila v žep ter jo držala iz previdnosti v roki. Ko si je popravljala med potjo v Samostanski ulici nogavico, jo je udaril nenadoma neznan lopov od zadaj tako, da je padla, nakar ji je odvzel novčanico in pobegnil. Deklica se je od strahu onesvestila. Roparju so na sledu.

— **Maščevanje komitov.** Iz Stipa poročajo: V bližini sela Dvorišta so našli te dni umorjena kmetka Gjorgja in Jovana Ruslovića. Umorili so ju bolgarski komitaši. Zandarmerija je namreč zvedela, da imata zveze z bolgarskimi komitaši. Zato ju je aretirala. Pri zaslišanju sta priznala, da sta skrila v njuni hiši dva komitaša več orožja in municije, ki naj bi se uporabila ob priliki za spomlad nameravanih komitskih vpadov v Južno Srbijo. Dejala sta, da sta ustregla zahtevi komitov, ker so jima ti, za slučaj, da bi ne hotela skriti orožja in municije, zagrozili s smrtjo. Ker je bila zandarmerija mnenja, da bo dobila komite lažje v pest, če pusti kmeta na svobodi, ju je naslednji dan izpustila, nakar so ju komiti radi izdajstva kaznovali s smrtjo.

— **Cirkuski jahac — konjski tat.** Te dni je bil aretiran v Vinkovcih radi tatvine konj nekli Fran Jelemik. Preiskava je ugotovila, da je bil možakar svoječasno cirkuski jahac, da pa živi zadnja leta izključno od konjskih tatvin. Priznal je, da je ukradel tekom zadnjih treh let nič manj kot 66 konj, večinoma z opremo in vozovi vred. Nedavno je ukradel v slavoniki vasi Sikirevci nekemu kmetu kar šest konj nakrat. Ukradene konje je prodajal večinoma v Rumuniji.

— **Upliv solnčnih peg na človeški organizem.** Na pariški akademiji za medicinsko vedo je predaval te dni dr. Faure o vplivu solnčnih peg na človeški organizem. Dr. Faure je ugotovil, da je število nenadnih smrtnih slučajev ob časih, ko se pojavijo solnčne pege, dvakrat tako veliko kot običajno. Ta pojav je tolmačiti tako, da spravi solnčne pege v gotovi meri človeški organizem iz ravnotežja ter morejo povzročiti eventuelno tudi smrt. Na drugi strani pa vplivajo solnčne pege na organizem nekaterih ljudi nasprotno zelo ugodno.

— **Cigani — ljudožrci.** V Moldavji na Slovaškem je bilo nedavno aretiranih več ciganov, ki imajo, kolikor je doslej ugotovljeno, na vesti devet umorov. Preiskava je spravila na dan, da so cigani štiri ali pet žrtev spekli in požrli. Do te ugotovitve je prišlo po naključju, ker komisija ni mogla najti vseh kosti umorjenih. Cigani so končno priznali, da so ljudi požrli, povedali so tudi, kateri njihovi tovariši so se pojedine udeležili. Vseled tega so bili vsi ti ljudožrci, kakor tudi ženske, ki so obed pripravile, aretirani. Vsega skupaj sedi sedaj v zaporu 26 ciganov — ljudožrciev.

— **Ujetnik ženske.** Iz Budimpešte poročajo čudno dogodovščino. Sopraga občinskega notarja Julija Meszaros je vzela pred drugim letom na stanovanje 25 letnega visokošola Körtevelyessya. Kmalu po njegovem prihodu so opazili sosedje, da je bilo okno sobe, v kateri je stanoval, vedno zaprto in zastrto. Po hiši se je razširila govorica, da uganja ženska z mladeničem čudne stvari. Čez par mesecev so ga videli, ko je splezal ponoči skozi okno in odšel. Preje čvrsteje fanta je bila sama kost in koža, imel je dolge lase in dolgo brado. Kmalu nato se je vrnil. Te dni ga je rešila iz ujetništva njegova mati v spremstvu dveh detektivov. Mati je povedala, da je bil njen sin pred pol drugim letom, ko je Meszarosovi pobegnil doma ter pravil, da ima Meszarosova nad njim tajinstveno ljubezensko moč ter da ji je tako podlegel, da brez nje ne more živeti. Čez 14 dni je odšel skrivaj od doma ter se vrnil v prostovoljno ujetništvo. Ko so udrli detektivi v stanovanje, so ga našli v popolnoma temni smrdljivi sobi popolnoma onemoglega brez obleke na postelji. Sprva ni razumel, kaj da hočejo od njega, matere ni niti spoznal. Ko so ga detektivi oblekli so ga morali odvesti s silo, ker ni hotel oditi ter se je krčevito oklepal svoje ljubice. Zoper gospo Meszarosovo je vložena ovadba radi nepravilne utesnitve osebne svobode.

— **Spomenica na drugi kongres pravnikov kraljevine Srba, Hrvata i Slovenaca v Ljubljani od 9. do 11. septembra 1926. godine.** Pod tem naslovom je izšla knjiga, ki opisuje delo na ljubljanskem kongresu pravnikov, ki se je vršil lamsko leto od 9. do 11. septembra. V knjigi so popisana vsa pripravljana dela za kongres, dalje je točno opisano zborovanje kongresa, referati in koreferati, ki so se predavali na kongresu so priobčeni v celoti, debata v sekcijah sejah pa v velikih potezah. Knjiga torej ni samo historičnega pomena, ampak tudi znanstvenega, ker značijo priobčeni referati dragocen prispevek naši pravni literaturi. Zato bi ne smelo biti pravnika, ki bi si te knjige ne omislil. Knjiga se bo razposlala vsem članom kongresa po pošti, dobila se pa bo tudi v knjigarnah za ceno 32 Din.

— **Za Jugoslovensko Matico.** V počaščenje spomina prerano umrlega dr. Rybača je daroval g. Karol Prelog, argovec v Ljubljani v »Rybačev fond« Din 200, g. Franc Planinec

je daroval Matici mesto cvetja na krsto blagopokojnega ravnatelja Škerlija Din 100. Iskrena hvala!

— **Tuberkuloza od dr. Vase Savića.** Kot III. del Socialne medicine dr. Andrija Štamparja je izšla ta knjiga. Podaja nam vse, kar moramo vedeti o jetiki kot socialni bolezni. Dr. Štampar nam v predgovoru pove, da je ta knjiga izšla pred izvajanjem široko zasnovanega programa za pobijanje jetike v naši državi. Če se bo ta boj proti jetiki vršil s tako natančnostjo, s takim poznavanjem razmer, obogaten s tolikimi izkušnjami, ki nam o njih govori ta knjiga, potem vemo, da bo boj uspešen. Knjiga je v naši državi seveda edina, vendar tudi večji narodi niso v posesti tako kratko in jedrnatu in obenem popolno pisane knjige kot je pričujoča. Podaja nam čisto jasno vse, kar nas zanima iz socialnega stališča o jetiki. Zelo kritično razmotri I. del etimologijo. Odnose med jetiko na eni, ter gmotnim stanjem, stanovanjem, hranom, alkoholizmom in življenjskim načinom na drugi strani. Ne podaja nam direktnih zaključkov, ampak prepušča to inteligentnemu čitatelju — za katerega je knjiga namenjena. Še bolj važna pa je IV. del: terapije jetike, kjer pisatelj opraviči socialno terapijo te bolezni in nam pove na kakšen način je organizirana socialna terapija jetike ter nam tako tudi naznači s kakšnimi sredstvi in na kakšne načine bomo v naši državi vodili ta boj. Kritično a objektivno zopet premotri uspehe dosedanjega načina boja proti jetiki in naznači nove načine, ki so nekateri bolj, drugi zopet manj uspešni. H koncu nam pove še, kaj se je na tem polju doslej pri nas storilo in kaj je še treba. Knjigo priporočamo vsem, ki se že bolje spoznajo v zdravstvenih vprašanjih. Tiskana je v latinici, na 200 straneh v obliki 16x24 in finem papirju. Naroča se pri Državnem higienskem zavodu v Ljubljani in stane 25 dinarjev. Obenem z naročilom je vpsolati denar.

— **»Domači prijatelj«** je pričel zopet izhajati, in sicer v povečanem obsegu. List je lepo ilustriran. Ilustracije so od naših priznanih umetnikov: Sterleta, Santlja, Dolinarja, Justina i. dr. Zanimive članke so prispevali: Lovro Kuhar, Miran Jarc, dr. P. Karlin, ga. prof. Grošljeva i. dr. Družinski list ima tudi rubriko za naše malo gospodinjstvo in ročno delo. Naročnina znaša 20 Din letno, posamezna številka stane 2 Din. Naroča se pri upravi Sv. Petra cesta št. 24, Ljubljana.

Ljubljana.

— **Predavanje v »Pravniku«.** Danes, dne 4. marca t. l. ob šestih popoldne bo na sodišču, soba št. 79 tretje predavane, ki mu je predmet osnutek novega avtorskega zakona. Predaval bo g. univ. prof. dr. Metod Dolenc in sicer »O kazensko-pravni zaščiti avtorskih pravic. Zeleti je diskusije, katere naj bi se udeležili tudi književniki, likovni in glasbeni umetniki. ato so na predavanje vabljeni vsi, ki se za ta predmet zanimajo.

— **Recitacijski večer pesmi Srečka Kosovele.** V tokor dne 8. marca se bo vršil ob 20. uri v dramskem gledališču pod pokroviteljstvom častne dvorne dame ge. Franje dr. Tavčarjeve recitacijski večer pesmi Srečka Kosovele. Uvodne besede bo govoril g. Alfonz Gspan, urednik pokojnikove pesniške zbirke. Recitirali bodo ga. Mila Šaričeva, g. Slavko Jan in g. Ciril Debevec. Pokažimo z obilno udeležbo, da znamo tudi v današnjih materijelni dobi ceniti idealna stremjenja. Vstopnice bodo na razpolago od nedelje 6. marca pri gledališki blagajni.

— **Preddsednik Kola jahavec in vozačev v Ljubljani je sprejel sledečo brzojavko:** Zahvaljujete se vam na ljubeznivem pozdravu, ki ste mi ga izvolili poslati v imenu članov društva, Vas prosim, da sprejmete uverenje, da se bom vedno zavzemal za napredek knjižereje. Minister poljoprivrede dr. Kulovec.

— **Preventivno zavarovanje.** Da Okrožni urad za zavarovanje delavcev v Ljubljani podrobneje seznanj delodajalce, delavske zaupnike in druge funkcionarje z nalogami in koristimi preventivnega zavarovanja, t. j. preprečevanjem nezgod in obolenj pridrivi v nedeljo dne 6. marca 1927 ob 10. uri v dvorani na Miklošičevi cesti št. 20. predavanje: 1. o pomenu zdravstvenih in varnostnih naprav v obratih za preprečevanje nezgod in obolenj. 2. o obratni higijeni in interesu delodajalcev ter občin na zdravstvenih napravah. 3. O vplivu pomanjkljivih varnostnih naprav na nezgodne slučaje. Kakšne nezgode nastajajo, kako in zakaj. Na to predavanje vabi urad zastopnike delodajalcev in delavske zaupnike ter predelavce.

— **Tatvine.** Posestnici Alojziji Punčuhovi v Rožni dolini je neznan kurji tat odnesel dve kokoši in enega petelina v vrednosti 100 dinarjev. — Anici Jelenčevi, sobarici pri šahovskem mojstru dr. Vidmarju je neki umzovile ukradel dve rjuhi, vredni 320 Din.

— **Surova pustna šala.** Trije neolikanci v Zgornji Siški so se preoblekli za pust v duhovnike in hoteli kar na cesti brati mašo. Polcija je napravila temu neokusnemu žaljenju verskega čuta hiter konec.

— **Policijski drobiž.** Polcija je aretirala dve osebi in sicer eno radi pijanosti in drugo radi pretepa. Prijavljeni sta dve tatvini, 1 telesna poškodba, en slučaj pasje stekline ter 6 slučajev kaljenja nočnega miru, nedostojnega vedenja, pijanosti in drugih pustnih neumnosti. — Neka kmetica je ovadena, ker je ozmerjala mitniške paznike in policaja, ki jo je hotel aretirati.

Maribor.

— **Licencovanje bikov 1927 v mariborski oblasti.** V času od 7. marca do konca maja se vrši toletno licencovanje bikov po vseh okrajnih mariborske oblasti. Ker je licencovanje bikov najvažnejši oblastveni posel na polju povzdige živinoreje, je treba zanj zainteresirati tudi široko javnost. Namen licencovanja je sledeči: Iz celotnega števila bikov se odberejo oni, ki po zunanosti in po poreklu povsem odgovarjajo namenu zboljšanja govedoreje. Samo lastniki teh bikov dobijo dopust-

nico in s tem dovoljenje, da jih smejo vporablajati za splošne plemenske svrhe proti primerni odškodnini. Pripuščanje nelicencovanih bikov je prepovedano in se kaznuje z denarno globo 10—250 Din. Zato je potrebno, da prižene vsakdo svojega nad 1 leto starega bika v pregled in morebitno licenciranje. Da se olajša onim poštretovalnim kmetovalcem, ki držijo dobre plemenske bika, za občo blagostanje prevzeto breme, so določene denarne nagrade. Kot častno priznanje za vzgojevalce najlepših bikov so določene diplome ministrstva za kmetijstvo in pohvalnice velikega župana. Ob priliki licencovanja se vrši povsod tudi kratko strokovno predavanje o smernicah za povzdigo živinoreje. Naj se zanimajo za to prireditelvi tudi oni gospodarji, ki sami nimajo bika. Največje važnosti je licencovanje bikov tudi za vsa občinska predstojništva. Med glavne naloge občin spada tudi skrb za zadostno število licenciranih bikov. Štaterski govedorejski zakon z dne 17. aprila 1896 določa v tem oziru sledeče: »Ako ne zadostuje v občini broj spuščajnih bikov, katere imajo zasebniki v splošno porabo, dolžna je ista, da skrbi za nabavo in vzdrževanje še potrebnih bikov.« S tem imajo občine velike izdatke, h katerim še pridejo stroški za naknadno licenciranje takih občinskih bikov. Zato naj pridobi vsaka občina čimveč zasebnikov za držanje bikov, katerih je treba na vsakih 80—100 krav najmanj po enega. Licencovanje se vršijo po podrobnem sporodu, katerega sestavi okr. odbor, odnosno sreski poglavar. Ta spored se objavi po vseh občinah.

Prosveta.

REPERTOAR NARODNEGA GLEDALIŠČA V LJUBLJANI.

Drama.

Začetek ob 20. uri zvečer.

- 4. marca, petek: zaprto.
- 5. marca, sobota: Ugrabljene Sabinke. — Red D.
- 6. marca, nedelja ob 20. uri: »Božji človek«. Izven.
- 7. marca, ponedeljek: Gobsek. — Red E.
- 8. marca, torek: Recitacijski večer. Pesmi Kosovele. — Izven.

Opera.

Začetek ob pol 20. uri zvečer.

- 4. marca, petek: Tannhäuser. — Red B.
- 5. marca, sobota: zaprto (generalka).
- 6. marca, nedelja ob 15. uri pop. »Grofica Maricat. Ljudska predstava po znižanih cenah. Izven.
- 7. marca, ponedeljek: zaprto.
- 8. marca, torek: Così fan tutte. — Red C.

Premijera Sattnerjeve izvirne opere »Tajdac, ki je bila naznanjena za nedeljo 6. t. m. se je morala vsled bolezni gospe Lovšetove, ki poje naslovno vlogo in pa vsled bolezni g. Betetta, ki poje glavno moško vlogo graščaka Urha Visoškega, in g. Zupana, za par dni preložiti. Na to opozarjamo vse prijatelje odličnega avtorja in posetnike naše opere. Vstopnice, ki so bile kupljene za nedeljsko premijero ostanejo v veljavi za dan premijere, ki se vrši prihodnji teden. Natančni datum objavimo v sobotni številki.

Izvajanje Beethovne IX. simfonije v Ljubljani bode brez dvoma postavilo neke mesto v vrsto onih mest, ki pomenjajo neke glasbene centre. To pa tudi po vsej pravici, saj trdno pričakujemo, da bode umetniško podavanje dela, ki je eno največjih in najpomembnejših del v vsej svetovni glasbeni literaturi stalo pri nas na visoki umetniški stopinji, ki je dosegljiva s tako odličnim aparatom, kakor je ta, ki sodeluje na tej ljubljanski izvedbi. Konstatirati moramo že danes, da vlada za ta koncert v našem mestu in v bližnjih krajih veliko zanimanje. Vstopnice so že v razprodaji v Matici knjižarni. Ravnotam se bode dobivala pred koncertom tudi podrobna razlaga celega dela in pa besedilo slovenskega prevoda Schillerjeve ode »Radosti, ki tvori sklepni del IX. simfonije. Koncert se vrši v četrtek, dne 10. t. m. ob 20. uri v Unionski dvorani.

ŠAHOVSKI TURNIR V NEWYORKU.

IX. kolo.

V sredo se je odigralo IX. kolo. Niemcovič je porazil Spielmana. Partija Vidmar-Cablanca je končala remis. Partija Marshall-Aljehin je bila prekinjena.

Stanje po IX. kolu: Capablanca 6½, Niemcovič 1 (1), dr. Vidmar in Aljehin 3 (2), Spielman 3, Marshall 1½ (3).

Indijska igra.

Beli: dr. Vidmar. Črni: Niemcovič.

- 1. d4, Jf6, 2.Jf3, e6, 3. e4, Sb4+, 4. Sd2, De7, 5. Jc3, 0—0, 6. e3, d6, 7. Se2, b6, 8. 0—0, Sb7, 9. De4, Jb—d7, 10. Va—d1, S×c3, 11. S×c3, Je1, 12. Ee1, f5, 13. Db3, e5, 14. Jd2, J×d2, 15. V×d2, e5, 16. d×e5, d×e5, 17. g3, g5, Sf2, Jf6, 19. Vf—d1, Va—e8, 20. Da4, Sa8, 21. Vf6, Dg7, 22. Sf1, e4, 23. Se1, e×f1, 24. Se3, De7, 25. Vd3, f×g2, 26. S×g2, S×g2, 27. S×f6, De4, 28. Vd2, Sh3, 29. Sc3, Dg4+ se beli vda.

KRATKE VESTI.

Med estonsko in nemško vlado je prišlo do diplomatskega konflikta, ker je estonska vlada odredila, da pride luteranska cerkev v Tallinu, ki so jo dosedaj uporabljali nemški protestanti, pod državno upravo.

Švedski parlament je sprejel zakonski načrt, po katerem so odpravljene vsi redi in vsa odlikovanja.

Kitajska vlada v Pekingju je izjavila, da je pripravljena skleniti z Zedinjenimi državami Severne Amerike posebno pogodbo, brez ozira na druge velesile.

Dva glavna podpoveljnika maršala Suna, ki je njima povelil obrambo Sangaja, sta z vsem štabom pobegnili. Računati je z vstajo zapuščenih vojakov.

Ljuba D. Jurković:

ZIVLJENJE IN DELO NA LJUBLJANSKI UNIVERZI.

6. Umetnost.

Z umetniškimi delovanjem se bavi intenzivno dobra dijaška revija 'Mladina', ki se odlikuje po svoji borbenosti proti staremu pojmovanju literature, gledališča in umetnosti vobče. Razen tega se javljajo v njej mladi književni talenti. V glavnem sodelujejo pri njej člani slovenskega seminarja. — Katoliški študentje izdajajo revijo 'Križ na gorci', ki se ravnotako bovi z umetniškimi vprašanji in objavlja dobra literarna dela. Arhitekti izdajajo svoja dela v elegantnih in finih ilustriranih publikacijah, (do sedaj so izdali dve bogati knjigi, sedaj pa pripravljajo tretjo.) Kulturna sekcija 'Jadrana' prireja uspele diletantske predstave v Ljubljani ter po večjih mestih Slovenije.

Socialno-pedagoški krožek prireja javna predavanja in diskusije o raznih kulturnih problemih. (Na žalost je zadnji čas njegova aktivnost pojenjala.) — To so umetniška študentska ognjišča na naši univerzi.

V začetku šolskega leta se je na inicijativo SSLU osnovalo Akademsko pevsko društvo, ki je že nastopilo ob priliki svetosavske proslave na univerzi. Ako bodo prilike dovoljevale, bo že to leto priredilo, sporazumno s Svetom slušateljev nekoliko koncertov po Sloveniji in s tem pričelo v narodu propagirati, poleg dokaza o muzikalnem delu študentov tudi smisel in ljubezen za našo univerzo. Potrebno je, da stopijo študentje čim bolj v žive stike z najširšimi sloji naroda ter da narodu pokažejo plodove svojega kulturnega dela in uspeha.

V svrbo propagande za znanstveni kinematograf organizira SSLU poseben klub, ki bo deloval v zvezi z internacionalno dijaško komisijo za znanstveni kinematograf (SC) v Zürichu. Vse to so dokazi aktivnosti in dela na vseh poljih kulturnega življenja.

7. Predstavnstvo.

Stiki ljubljanskih akademikov v beograjskimi in zagrebškimi tovariši so otežkočeni iz preprostega razloga, ker ni niti v Beogradu, niti v Zagrebu še osnovana reprezentativna organizacija, slična Svetu slušateljev ljubljanske univerze. Radi tega ni mogoče osnovati Nacionalne dijaške zveze kraljevine SHS, kar preprečuje ožje medsebojne stike.

Zagrebsko akademsko podporno društvo stremi za tem, da dobi isti značaj, kakor naš

Svet, čeprav je osnovan na popolnoma drugi podlagi, toda z ozirom na veliko število članov se mu more ta značaj tudi priznati. Medtem pa v Beogradu iz nam nerazumljivih razlogov ni mogoče osnovati kakšne študentske organizacije, ki bi se z brigo za splošna dijaška vprašanja dvignila nad strankarsko borbo in nasprotja. Neverjetno se zdi, da nima v Beogradu nihče smisla za splošna dijaška vprašanja. Koliko in kakšno škodo pomeni to za študente same in za njihova vprašanja ter za ugled naše države, ve le oni, ki je sam spremljal študentsko gibanje v Evropi in v Ameriki. V mednarodnem svetu se nudi vsak čas prilika, da se naša država afirmira na dijaških kongresih, mi pa nimamo svoje dijaške nacionalne uniije, kakor da si ne moremo take organizacije ustanoviti. Na teh kongresih nismo ali sprejeti ali pa smo le tolerirani ter sprejeti samo ali kot gosti ali pa kot opazovalci.

Prejšnje počitnice sta se vršila dva dijaška internacionalna kongresa. Zahvaliti se moramo osebnim sposobnostim in požitvalnosti posameznih oseb (med drugim tudi tovarišu Zivanoviču), da smo bili dosedaj v obče še nekako reprezentirani v internacionalnem študentskem svetu. Radi tega, čeprav ni bila naša delegacija redna, razen ljubljanskih delegatov, smo vendar dosegli na teh kongresih gotove pozitivne rezultate. Da navedemo samo en primer. Mednarodna dijaška pomoč namerava zgraditi sanatorij za tuberkulozne študente in so v to svrhu določili ogromni denarni zneski. Kot kraj sanatorija je določena Svica. Naši delegaciji pa se je posrečilo, da je obrnila pozornost tozadevne uprave in inicijatorjev na slovenske Alpe, kjer je klima enaka švicarski, kjer se nekaj mesecev na leto mudi tudi naš kraljevski dvor in kjer bi se, z ozirom na naše gradbene prilike, z isto vsoto denarja dala napraviti mnogo večja in boljša stvar. V Sloveniji so prometne zveze z vsem svetom popolne, dobre in hitre. Predstavnikom te socialne in humanitarne ustanove so naši delegati pokazali fotografije teh naših krajev, ki so jih za to misel navdušile. Večina kongresa je v načelu sklenila, da se ta sanatorij za tuberkulozne študente postavi v naši državi, v slovenskih Alpah. Sedaj je na nas, da se ta predlog oživimo in upamo, da nam bo pri tem delu pomagala vlada in vsa javnost.

(Dalje prih.)

Sport.

Pričetek nogometne sezone v Sloveniji. Prihodno nedeljo 6. t. m. se prično v LNP, ako se vreme zopet ne poslabša, telme za predhodni počal LNP. V Ljubljani se odigrata na igrišču Ilirije dve tekmi prvega kola, v katerih se srečajo Hermes in Krakovo ter Ilirija in drugo kolo 19. in 20. t. m. in finale za ljubljansko okrožje 25. t. m. Sporedno se vrše pokalne tekme tudi v Mariboru in Celju. Odločilni dve tekmi sta določeni na 3. in 10. april in sicer se vrši 3. aprila semifinale med zmagovalcema mariborskega in celjskega okrožja, 10. aprila pa finale med zmagovalcem v Ljubljani in zmagovalcem v semifinlni tekmi.

Dr. Peltzer je napravil v Stettinu nov halski svetovni rekord v telku na 1000 m, ki jih je preletel v izbornem času 2:31 in sedem desetink min. Drugi je bil Schoenemann, ki je zaostal za Peltzerjem samo 11 m. V telku na 100 m je zmagal Körnig v 10 in sedem desetink sek., dočim je v telku na 1500 m prvo mesto zasedel Böcher v 4:13 in dve desetinki.

De Pinedov polet čez Atlantski ocean. Italijanski letalec marchese de Pinedo, čegar ime je tako hitro zaslovelo po vsem svetu je odpotoval 13. t. m. iz Elmas v Sardiniji in je pristal v par dneh v Bolami v Zap. Afriki. Ker pa je bilo vreme zelo neugodno, je letel ob obali nazaj v Dakar, nato na Kapverdsko otočje, od tam pa čez Atlantik v Brazilijo, kjer pa radi silnega viharja ni mogel pristati. Zato je odplul ob obale na braziljski otok Fernando da Noronha, kjer je popravil poškodovan hidroplan. Ko se je vreme zboljšalo, je nadaljeval svoj polet v Brazilijo in je pristal 24. t. m. v Pernambuco. Razdaljo od Ponta Praya na Kapverdskih otokih do Fernando da Noronha t. j. 2370 km, je preletel v 16 urah. V braziljskem mestu San Paulo, kjer se nahaja močna italijanska naselbina, pa Pinedo ni mogel pristati, radi česar je napravil evolucije nad mestom, burno pečtravljen od svojih rojakov. Kako izvirno konstruiran je njegov hidroplan, se je izkazalo na poletu iz Pernambuco v Rio de Janeiro, ki jo je preletel s povprečno hitrostjo 175 km na uro, ter je aparat tako brezhibno funkcioniral, da se Pinedo tri ure sploh ni dotaknil krmila. Časnikarjem v Rio de Janeiro je izjavil, da bo ostal v Buenos Ayresu v Argentini 10 dni, da do dobra preizkusi svoje letalo. Zračna proga ob braziljski obali je po njegovem mnenju naravnost

idealna in nudi brez števila točk, kjer lahko pristane. Poudarjal je tudi, da je bil prvi, ki je samo na podlagi astronomske določitve kraja brez spremljevalne ladije in brez uporabe brezžičnega brzovalja izvršil polet čez Atlantik. Na svojem pošu v Severno Ameriko bo letel čez Paraguay v Manaos, Para, Georgetown, Havano in New Orleans. Od tam bo obišel San Diego in San Francisco ob Tihem oceanu in bo končno preko Kanade letel čez Quebec v Newyork, od koder se bo napotil domov v Rim čez Novo Fundlandijo, Kapverdske otoke in Lissabon.

Gospodarstvo.

BORZE.

Ljubljana, 3. marca. (Prve številke povpreševanja, druge ponudbe in v oklepajih kurčijski zaključki.) Vrednote: investicijsko 81 — 88, Vojna škoda 0 — 345, zastavni in komunalne Kranjske 20 — 22, Celjska posojilnica 195 — 198, Ljubljanska kreditna 150 — 0, Merkantilna 99 — 100, Praštediona 925 — 0, Kreditni zavod 160 — 170, Strojne 85 — 0, Trbovlje 0 — 420, Vevče 120 — 0, Stavbna 55 — 65, Šešir 104 — 0. — Blago: Zaključenih 6 vagonov lesa. Tendence za les in deželne pridelke nespremenjena. — Kreditni zavod izplačuje kupon za l. 1926. v znesku 10 Din od 1. t. m. dalje.

Zagreb, 3. marca. Devize: Newyork čez 56.75—56.95, London izplačilo 275.97—276.77, Italija izplačilo 247.72—249.72, Budimpešta izplačilo 995.5—998.5, Berlin izplačilo 1348.7 do 1351.7, Dunaj izplačilo 801—804, Amsterdam izplačilo 2279.5—2285.5, Praga izplačilo 168.3—169.1, Svica izplačilo 1094—1097.

Curih, 3. marca. Beograd 9.135, Newyork 520, Pariz 20.3375, London 25.22 in sedem osmink, Milan 22.66, Budimpešta 90.85, Praga 15.40, Bukarešta 3.125, Varšava 58, Sofija 3.75, Dunaj 73.20.

Trgovski stiki med nami in Ameriko. V svrhu poglobitve trgovskih odnosov z Zedinjenimi državami je naslovil naš generalni konzulat v Newyorku na vse zbornice v državi okrožnico s prošnjo, da se mu vpošlje naslovi in podatki o naših tvrdkah, ki bi želele navezati poslovne stike s tvrdkami v edinjenih državah. Na podlagi dobljenih podatkov namerava konzulat sestaviti poseben register naših tvrdk. Interesenti naj pošljejo podatke o izvoznem predmetu, o razpoložljivih količinah in prodajnih pogojih, Zbornice za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani.

Ilja Erenburg:

Sansanetta.

Kapitanu Gustavu Olsunu ni bilo do žensk; ljubil je le morje in svojo pipo. Skozi dvanaštlet sta se na pustem oceanu med Kopenhagnom in Rio de Janeiro pigravala z dimnom dimnik »Marije« in pipa Gustava Olsuna. V trinajstem je prišlo brez divjih viharjev in brez naevrnih čeri do katastrofe. »Marija« je kakor običajno vozila stroje in jih tudi pripeljala na cilj, le težko obloženo kapitanovo srce je nasledlo na sipino in v kapitanovih zobeh ni bilo več pipe.

V Kopenhagnu je stvar pričela. Ko je prišel Gustav Olsun na predvečer pred odhodom »Marije« iz pisarne »Danske izvozne in uvozne družbe«, kjer je dobil plačo in službeno navodila, mu je zastavil pot čudno oblečen mlad človek, v zametasti zopici in elegantnih športnih hlač.

»Ste vi kapitan parnika »Marija«, ki odide jutri v Brazilijo?« — je vprašal neznanec v zelo slabi angleščini. Gustav Olsun je prikimal. Tedaj mu je dejal ta čudni mladi človek, ki se je imenoval Jules de Rossignol, da mora nujno govoriti s kapitanom o skrajno važni in tajni zadevi. Olsun je predložil

mladeniču, naj mu sledi v krčmo »Pri morskem solncu«, kjer tam si lahko govoril o vsem na svetu, pa čeprav bi šlo za roparski napad na kakšno ladjo »Danske izvozne in uvozne družbe.«

Pri »Morskem solncu« je Rossignol brez dolgih ovinkov razkril kapitanu bistvo svoje čudne zadeve. Dejal je, da mora brezpogojno odpotovati v Južno Ameriko. Res je sicer, da pelje jutrajšnji osebni parnik »Louise«, in da ne sprejme »Marija« nikakega razen strojev na krov. Toda z »Louise« se Jules de Rossignol spričo delikatnih okolnosti ne more peljati in glayno ne zaradi neke »Sansanette«, ki se trenutno nahaja v hotelu »Bristol« in čaka Julesa, ki je odšel, da ji kupi tok za puder. Razen Julesa de Rossignol bi morala potovati z »Marijo« tudi njegova žena, to se pravi ne žena, pač pa njegova nevesta, skratka ravno ta Sansanetta.

Gustav Olsun je razumel prav dobro, da hoče Francoz v Ameriko in da se je pri Francozu nahajala odgovarjajoča dama, ki bi ga spremljala. Toda čudil se je, da si ne kupita listkov in se ne vkrcata na »Souise«, ki je bila baš pripravna za prevoz podobnih oseb, dočim je bila »Marija« opremljena le za mornarje, stroje in vreče kave. Ko je Jules de

Rossignol zvrnil še en kozarček, je mračno odgovoril:

»Hotel sem Sansanetto. Sansaneta je želela smaragdno ovratnico. Tridesettisoč francov. — Pri mojem stricu, senatorju. Zdaj pozvedujejo po meni. — Vi ste star, trd mož. Vi ne veste kaj je ljubezen. Toda jaz ljubim. Govoril bom z vami v številkah. Vzemite mene in Sansanetto s seboj. Stotisoč. Ne? ... Zbogom. Zdaj lahko obvestite policijo.«

In dolgi mož v baržunastem suknjiču, ki je izpil vsega dva kozarčka, je zahteval kakor mlad pes.

Gustav Olsun je predvsem ukazal: »Prenehajte!« in mu natočil tretji kozarec. Potem je pričel s pipo v ustih razmišljati o čudnem Francozovem predlogu. Denar ga ni vabil bogvekakako. Tudi strah, da bi se kapitanu takih potniški slabo obnesli, ga ni zadrževal. Dvoje čustev se je borilo v trdem toda nežnem srcu Gustava Olsuna: Usmiljenje z mladeničem in odpor proti ženski. Ta bitja je pač lahko trpel na obali, se za nekaj časa tudi zatekal k njegovim uslugam, toda da bi vzel žensko, prvo žensko na krov »Marije«, to se mu je zdelo žalitev morja.

Jules de Rossignol je hlastno sledil vsakemu kolobarčku dima iz Olsunove pipe in ve-

del, da se zdaj odloči njegova usoda; ko je videl, da kapitan omahuje, ga je po četrtem kozarčku prijel za rokav:

»Kapitan! Vi ste vendar kapitan za vožnje po viharnem morju! In ljubezen je vihar! Rešite me, kapitan! ...« Temu ni mogel kapitan ugovarjati. Kratko je zamrmral Francozu: »Pridite ob dveh ponoči. Pričakoval vas bom pri mostiču.«

Ko je kapitan ostal sam je razmišljal, kako bi ta čudni par neopaženo spravil v Rio de Janeiro.

»Prepusiti jim bom moral svojo kajuto.« In ob misli, da bo žena polegala po njegovem ljubem zavetišču, pod šestimi ogromnimi kartami na njegovem ležišču, je Gustav Olsun zaničljivo namršil obrvi in udaril s pipo ob peto. Toda pomoči ni bilo druge. Na »Marijo« je poklical kapitan mornarja Jola. črnca, ki so mu braziljanski pastirji izrezali jezik, ker je ukradel neko sveto in posveto kravo. Pred dvanaštimi leti je Gustav Olsun pobral umirajočega Jola in ga vzel na »Marijo«. Jol je bil kapitanu udan kakor pes in njega si je kapitan izbral za pomočnika.

»Ti jim boš stregel. Toda nihče ne sme izvedeti ničesar. Glej, da ne boš brbljal.«

(Dalje prih.)

Advertisement for 'Najboljši šivalni stroj in kolo' (Best sewing machine and bicycle) by GRITZNER in ADLER. It features an image of a sewing machine and text describing its quality and availability at Josip Petelinc in Ljubljana.

Advertisement for 'GROM' CARINSKO POSREDNISKI IN ŠPEDIČJSKI BUREAU in Ljubljana. It lists services for shipping and customs, with contact information for Podružnice in agents.

Advertisement for 'Vinocet' tovarna vinskega kisa (Wine vinegar factory) in Ljubljana. It promotes their 'najtinejši in najokusnejši namizni kis' (finest and most delicious table vinegar) and provides contact details for their factory.

Advertisement for 'TRIKO-PERILO' (Woolen fabric) and 'JOSIP PETELINC' in Ljubljana. It lists various types of woolen goods and offers to sell them at the best prices.

Advertisement for 'MALI OGLASI' (Small ads) and 'Lesni strokovnjak' (Forestry expert). It includes information about advertising rates and a notice from a forestry expert.